Kurtturuusu ja glyfosaatti: kysymykset ja vastaukset

Metsähallitus, Luontopalvelut 26.9.2025

Keskeiset seikat:

- Kurtturuusu on vieraslaji, joka syrjäyttää luontaisen kasvillisuuden.
- Suuri osa kurtturuusun torjunnasta tehdään mekaanisesti, ts. kaivamalla, näivettämällä ja peittämällä kasvit.
- Mekaaninen torjunta ei kuitenkaan aina riitä.
- Kristiinankaupunki–Mustasaari-alueella on vuonna 2020 käytetty 10 kg glyfosaattia. Kaiken kaikkiaan on Metsähallitus käyttänyt alle 60 kg glyfosaattia kurtturuusun torjuntaan.
- Torjunta tehdään täsmäruiskutuksena tai geelilevityksenä yksittäisille kurtturuusupensaille tai katkotuille rangoille. Ruusujen kukat ja kiulukat sekä muiden kasvien kukat ja marjat poistetaan ensin.
- Tavoitteena on em. kaltaisen pienen glyfosaattiruiskutuksen avulla päästä eroon kurtturuususta parin vuoden aikana, minkä jälkeen sitä voidaan pitää kurissa mekaanisella torjunnalla.
- Metsähallitus tekee vielä arvion glyfosaatin jatkokäytöstä ja lisäksi arvioi tämän vuoden kokemukset dokumentoiden kaiken läpinäkyvästi.

Yksityiskohtaiset kysymykset ja vastaukset:

1. Miksi kurtturuusua torjutaan?

   Kurtturuusu ei kuulu Suomen lajistoon. Se on alun perin tuotu koristekasvina Aasiasta. Kestävyytensä ansiosta se on levinnyt myös luontoon ja leviää erityisen helposti hiekkaisilla alueilla kuten rannoilla ja pientareilla. Kurtturuusu syrjäyttää alkuperäisen kasvillisuuden ja sen mukana myös hyönteisiä ja muita eläimiä heikentäen samalla luonnon monimuotoisuutta. Kurtturuusu on näistä syistä luokiteltu haitalliseksi ja torjuttavaksi vieraslajiksi. Kurtturuusujen viljely on kielletty 1.6.2022 jälkeen, ja kiinteistönomistajat ovat jo nyt velvollisia torjumaan sitä. Luonnonvaraiset ruusulajimme Metsähallitus jättää luonnollisesti rauhaan.

2. Minun mökilläni samat ruusupensaat ovat olleet jo kymmeniä vuosia eivätkä ne ole levinneet minnekään.

   On täysin mahdollista, että kyseiset pensaat eivät ole laajentuneet, mutta jos kiulukoita ei ole poistettu vuosittain, niiden siemenet ovat luultavasti levinneet muille paikoille lintujen ja/tai veden välityksellä. Saaristossa on lukuisia esimerkkejä rannoista, joilla kurtturuusu on levittäytynyt sekä

määrällisesti että pinta-alallisesti viimeisten 5–20 vuoden aikana. Koska kurtturuusun siemenet leviävät edellä mainituilla tavoilla pitkiä matkoja, leviäminen kiihtyy nopeasti.

3. Miksi kurtturuusua on torjuttava, vaikka sitä on saaristossa vain vähän?

   Joillain paikoilla pensaita on vain muutama, kun taas toisaalla laji on levinnyt laajemmalle. Merenkurkussa pahimpiin alueisiin kulunee Valassaaret, jonka rannoilla oli tänä kesänä 200 yksittäistä esiintymää, joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli liki 700 m^2. Samalla alueella ei 1990-luvulla ollut juurikaan esiintymiä, jos ollenkaan. Ongelmaan on tartuttava mahdollisimman varhain: jos toimet ovat nyt riittävän laajamittaisia ja tehokkaita, tullaan pärjäämään vähäisemmillä mekaanisilla toimenpiteillä jatkossa.

4. Miksi Metsähallitus torjuu kurtturuusua kiistanalaisella kemiallisella aineella?

   Metsähallitus käyttää edelleen laajalti mekaanisia torjuntakeinoja, mutta joissain tapauksissa on päädytty siihen, että kemiallisen torjunnan hyödyt ylittävät haitat. Yhteenvetona voidaan sanoa, että käytämme vähäisen määrän ei-toivottua ainetta nyt parin vuoden aikana saadaksemme tilanteen sen verran hyvin hallintaan, että jatkossa pärjäämme mekaanisilla torjuntakeinoilla.

   Metsähallitus on hyödyntänyt muun muassa kansallisen glyfosaatin ympäristökuormituksen vähentämishankkeen tietoja ja muuta tutkimustietoa ottaessa kantaa glyfosaatin mahdolliseen käyttöön. Metsähallituksessa arvioitiin, että glyfosaatin pienen määrän kertaluontoinen käyttö mekaanisten torjuntatoimenpiteiden täydennyksenä oli hyväksyttävää. Päätös ei ollut yksinkertainen eikä itsestään selvä.

   Mekaaninen torjunta vaatii kemialliseen torjuntaan verrattuna moninkertaisesti resursseja, ja valitettavasti kurtturuusu leviää niin nopeasti, että torjunta pelkästään mekaanisin menetelmin ei ole riittävää tarpeeksi nopeiden tulosten saavuttamiseksi. Kurtturuusun kemiallisessa torjunnassa yksi glyfosaattikäsittely per pensas/esiintymä riittää yleensä. Pensaiden harvetessa tarvitaan pienempi määrä ainetta, tai voidaan siirtyä täysin mekaaniseen torjuntaan. Kemiallista torjuntaa ei siis toisteta vuodesta toiseen.

   Kemialliselle torjunnalle on tehty yksityiskohtaiset ohjeet, ja haittavaikutukset ympäristölle minimoidaan erilaisin toimenpitein

   - Torjunta tehdään täsmätorjuntana ja se kohdistetaan vain kurtturuusuun
   - Ennen torjuntaa poistetaan kaikki kukat ja marjat/kiulukat suojataksemme pölyttäjiä ja muita eläimiä. Tämä tehdään myös kurtturuusun vieressä oleville kasveille, jotta vältetään että eläimet tai ihmiset vahingossa poimisivat myrkytettyjä marjoja.
   - Jos paikalla on uhanalaista lajistoa, torjuntaa ei tehdä kemiallisesti
   - Ihmisiä varoitetaan infokylttien avulla. Kyltit sijoitetaan siten, että ne voidaan lukea koskematta käsiteltyyn kasviin.

5. On olemassa muita, vähemmän kiistanalaisia kemiallisia torjunta-aineita. Miksi niitä ei käytetä?

Metsähallitus on selvittänyt muita vaihtoehtoisia kemiallisia aineita, mutta ei ole löytynyt muita, jotka vaikuttaisivat kurtturuusuun yhtä nopeasti kuin glyfosaatti. Vaihtoehtoisiin aineisiin perustuvat menetelmät ovat tehokkuudeltaan lähinnä verrattavissa mekaanisiin torjuntamenetelmiin. Niiden teho kohdistuu kasvien maanpäällisiin osiin eikä niiden avulla saada tuhottua pensasta kokonaisvaltaisesti juurineen kaikkineen. Muut menetelmät kyllä toimivat, mutta vaativat monta käsittelyä pidemmän ajan kuluessa, ja siinä tapauksessa on luonnollisesti parempi torjua täysin mekaanisin menetelmin.

6. Saako Metsähallitus käyttää glyfosaattia miten vain, vaikka maanviljelijöillä sen käyttö on tiukasti säädeltyä?

   Metsähallitusta koskevat samat säädökset kuin kaikkia muita, jotka käyttävät ainetta ammattikäytössä. Henkilökunnallamme on kasvinsuojelututkinnot suoritettuina eikä ainetta saa käyttää kolmea metriä lähempänä vesistöjä. Metsähallituksella on lisäksi omia, tiukempia säännöksiä siitä, miten ainetta saa käyttää, jotta sekä ympäristö että työntekijöiden turvallisuus huomioidaan. Säännöissä on huomioitu sekä kemikaalivirasto Tukesin että Ruokaviraston ohjeet sekä vaatimukset, jotka työskentely herkissä luontokohteissa tuovat mukanaan.

7. Miten paljon glyfosaattia Metsähallitus käyttää?

   Kesän 2020 aikana Metsähallitus on käyttänyt noin 10 kg glyfosaattia torjuessaan kurtturuusuja alueella Kristiinankaupunki-Mustasaari. Ennen sitä glyfosaattia ei ole lainkaan käytetty tällä alueella. Metsähallitus on koko rannikkoalueella käyttänyt vähemmän kuin 60 kg tänä vuonna (Suomessa myydään glyfosaattia vuosittain 600–850 tonnia vuosittain). Luvut koskevat siis vain yhtä vuotta, jolloin kurtturuusun tehokkaaseen torjuntaan on panostettu. Koska torjuntamenetelmä on tehokas ja toimiva ja kurtturuusut vähenevät, torjunta-ainetta tullaan jatkossa tarvitsemaan vähemmän. Jos kaikki yhdistävät voimansa ja itse kukin poistaa omilta alueiltaan myös pieniä, mutta siementen leviämislähettiläinä toimivia pensaita, torjunta-aineen käytöstä voidaan luopua vielä nopeammin.

8. Onko olemassa riski, että glyfosaattia valuu mereen?

   Valmisteen joutuminen ympäristöön minimoidaan sillä, että glyfosaattikäsittelyjä tehdään vain hyvien sääolosuhteiden vallitessa. Tuulen on oltava heikko, ilman ja kasvien kuivia (ei sumua tai kastetta), eikä sadetta saa olla luvassa seuraaviksi tunneiksi. Valmistetta tulee käyttää vain paikoilla, joiden meren puolella on kasvipeitteistä maata, ei vain kalliota. Pyrimme kaikissa työn vaiheissa estämään valmisteen joutumista vesistöihin.

9. Ruiskuttavatko Metsähallituksen työntekijät mahdollisesti myös tyrnipensaita torjuessaan kurtturuusua?

Tyrni ja kurtturuusu kasvavat silloin tällöin lomittain. Näissä tapauksissa myrkkyä joutuu jonkin verran myös tyrnipensaalle. Tyrnipensaiden marjat poimitaan ruusun ympäristöstä ennen käsittelyä. Valmistetta joutuu vain kasvustoon, joka on kurtturuusupensaan välittömässä läheisyydessä.

Se, että kurtturuusua usein tavataan nimenomaan tyrnipensaiden joukossa osoittaa, että kurtturuusu pyrkii valtaamaan alaa juuri tyrnille tyypillisillä kasvupaikoilla. Molemmat pensaat viihtyvät avoimilla ja aurinkoisilla paikoilla ja kestävät hyvin kylmää, suolapitoista vettä ja kuivuutta. Tyrni on heikoilla taistelussa elintilasta muiden pensaiden kanssa, ja onkin yksi niistä lajeista, jotka hyötyvät kurtturuusun hävittämisestä.

10. Miksei paikallisia ole varoitettu glyfosaatin käytöstä saaristossa?

    Metsähallitus ei torju kurtturuusua mekaanisesti eikä kemiallisesti ilman maanomistajan suostumusta. Sekä Rannikko-LIFE- että Inspect-hankkeiden kotisivuilla on tietoa hankkeiden toiminnasta. Inspect-hanke antoi asiasta lehdistötiedotteen alkukesästä ja on myös kertonut toiminnastaan pitkin kesää sekä bloginsa että sosiaalisen median kautta. Kemiallisesti torjuttujen esiintymien läheisyyteen on maastossa kiinnitetty infolaput.

11. Kesämökkini lähellä on kellastuneita tyrnipensaita. Onko Metsähallitus myrkyttänyt nämä pensaat?

    Kuolleet tai kärsineet tyrnipensaat (ja muutkin kasvit) ovat olleet tavallinen näky rannikollamme tänä vuonna (2020). Kasvustoja ovat vaurioittaneet viime talven pitkät jaksot, jolloin merenpinta oli korkealla, sekä jäiden liikkeet. Metsähallitus on käsitellyt kurtturuusuja vain maanomistajan luvalla, ja kemiallisesti käsitellyt pensaat on merkitty infokylteillä. Kyltit on pyritty sijoittamaan niin, että ne voi lukea ilman, että joutuu käsiteltävän pensaan kanssa tekemisiin.

Metsähallituksen ohjeet kurtturuusun torjunnalle löytyvät Rannikko-LIFE-hankkeen verkkosivulta: https://www.metsa.fi/projekti/rannikko-life-hanke/kurttulehtiruusun-torjunta-rannikko-life-hankkeessa/